
VITA

BOSNYÁK ISTVÁN NYOLCADIK MONDATÁRÓL

Miután hivatlan életrajzírom, Bosnyák István, quasi, az olvasóhoz intézett nyolc veritékes mondatában újfent tanúbizonyságot tett arról, hogy irodalmi problémáinkra vonatkozóan nincsenek új érvei, s az általa korábban hangoztatottakat sem képes kivédeni, a nyolcadik, utolsó parancsolatában a kultúrpolitikai nyilatkozás illetékességét vitatva tör felettem pálcát. Ahogyan ő egy másik ember irodalompolitikai természetű megjegyzéseit, utalásait, hivatkozásait, mi több, elkötelezettségi vallomástételét — végső soron tehát meggyőződését — perbe fogja, az nem másnak, hanem neki, saját magának a káderlapjára kívánczó beszédes jellemrajz.

Szektás gondolkodásmódja szerint tudja csak elképzelni a Tartományi Pártbizottság irányelveinek, értékeléseinek, felméréseinek értelmezését és érvényesítési törekvését is. Engem például durván eltanácsol még a pártelvek felemlítőinek sorából is.

Én, személy szerint, a JKSZ programját és irányelveit közösségünk minden tagjára nézve érvényesnek tudom. Aki pedig ilyen vagy olyan módon közéleti szereplést vállal, nyilvánosság elé lép nézeteivel, és a közügyekből építően szándékozik kivenni részét, azt — függetlenül attól, hogy az illető párttag-e vagy sem — a JKSZ programja minden tekintetben kötelezi.

FEKETE Elvira

A vita szerkesztői berekesztése. Bosnyák István és Fekete Elvira irodalmi vitája, mely egy széles, irodalmunk neves művelőinek nézeteit összefogó, s ezáltal irodalmi életünk és az irodalmi fejlődés időszerű kérdéseit megvillantó, nemcsak elvileg, hanem konkrétan is megfogalmazott szintről indult (a *7 Nap* interjúsorozata és az ezt összefoglaló írás a *Híd* márciusi számában), sajnos személyeskedésé, vádaskodásá, tehát az irodalmi vitától teljesen idegen, s irodalmi viták során megengedhetetlen címkezésé fa-

jult, ahol már nem az érvek harcát, hanem a nagy szavak robbantását láthatjuk. Erre pedig, meggyőződésem szerint, a vitázó feleknek nincs szükségük, de legkevésbé irodalmunknak. Ezért — Bosnyák István októberi vitacikkét és Fekete Elvira mostani válaszát közölve — a további vitának a *Híd* már nem biztosíthat helyet.

Kétségtelenül az én szerkesztői mulasztásom, hogy *elvben* a vitát, a polemikát, a véleményserét támogatva, *gyakorlatilag* magát az elvet tettem kérdésessé, hiszen a vitázó felek iránti

feltétlen bizalmam és megbecsülésem miatt a vita intézményét és irodalmi életünkben oly ritka műfaját támogatva lehetőséget adtam elferdített és félreinterpretált gondolatok, elsietett és végig nem gondolt ítéletek, többfelé igazságtalanul sújtó vádak és féligazságok közlésére. Aligha hihető, hogy egy folyóirat-szerkesztő a lap oldalain megjelenő minden gondolatot a magáénak tekinthet és vállalhat, de bizonyos, hogy a lapban megjelenő írások egészéért felelősséget vállal; így vállaltam és vállalok ezúttal is felelősséget azért, mert támogattam a vitát, még akkor is, ha már kezdettől fogva egy sor kérdésben a vitázó felekkel nem érthettem és nem is érthetek egyet. Hogy melyek ezek a kérdések, arról a *Híd* olvasói, fellapozva a folyóirat január óta megjelenő számain, újfent meggyőződhetnek. Ezeknek a maguktól értetődő tényeknek a közlésére azért van szükség, hogy világossá váljon, miért kényszerülök a vita ilyen formájú, szerkesztői berekesztésére. Meggyőződésem ugyanis, hogy a vita nem folytatható, hiszen Fekete Elvira mostani válaszában többé már szó sincs *irodalmi* vitáról, még kevésbé irodalom- vagy kultúrpolitikai véleménycseréről.

A *7 Nap* írókat megszólaltató, emlékezetes interjúorozata olyan kérdéseket vetett fel, melyeknek újbóli megfigyelése és értékelése — a vita eszközeivel — nagyban elősegíthette volna irodalmunk idősebb helyzeteinek és körülményeinek tudatosítását és megértését. Ezzel a céllal — felkérésre — készült Bosnyák István terjedelmes (és dokumentált) összefoglalója az interjúorozatról, azzal, hogy az összefoglaló szerzője Fekete Elvira újságírói módszerét is célba vette. Erre az összefoglalóra válaszolt, némileg megkésve, Fekete Elvira, de amellet, hogy védelmezte saját gyakorlatát, a kérdés-módszerét, nagyrészt megkerülte

Bosnyák Istvánnak irodalmunk helyzeteire és körülményeire vonatkozó megállapításait, vitatható és tényszerűen semmiképpen sem igazolható állításokat között irodalmi életünk néhány láncszeméről (az *Új Szimposion*-ról, a *Kilátóról*, részben a *Hídról* is). Ennek ellenére azonban a válaszban megvoltak még az irodalomra vonatkozó nézetek és szempontok nyomai, még akkor is, ha ezekkel az én irodalmi nézeteim nem egyeztethetők; ezért jelenhetett meg a *Híd*-ban ez a válasz. Vagyis, még mindig megvoltak a lehetőségek arra, hogy a vita valóban irodalmunkra érvényes és a vitázó felekre nézve méltányos módon folytatódjon.

Sanjos nem így történt: irodalmunk jelenét érintő vita helyett szópárbaj alakult ki, ahol nincsenek írott, de közmegegyezésre épülő szabályok sem. Hangsúlyozni szeretném, hogy a *Híd* továbbra sem zárkózik el a vitától, de az éppen most berekesztett arra figyelmeztet bennünket, hogy még mindig nem ismerjük és nem alakítottuk ki az irodalmi vita feltételeit, ami — ezúttal is bizonyossá vált — abból következik, hogy megértés és megfontolás helyett türelmetlenül viselkedünk mások nézeteivel szemben, az érvek és tények bizonyító ereje helyett inkább bízunk a fenyegetés és fenytés eszközeiben, hogy az elítélő jelzők egész sorát sorakoztatjuk fel, ahelyett, hogy egyszerűen megmondanánk, nézeteink különböznek. Mindennek pedig az az oka, hogy nincs vitakultúránk, nem hiszünk a gondolat súlyában, a szellem fölényében, inkább öklünket emeljük magasra. Holott a tévhiték és félreértések egész sorát tüntethetnénk el, ha arra érdemes kérdésekről körületekintően, egymás nézeteinek és szempontjainak méltányos értékelésével vitatkoznánk. Sem költészetünk, sem prózáirásunk nem evez csöndes vizeken, de az egymásnak fe-

szülő szellemi erőket, az egymást igazoló, de egymástól távolra eső erőforrásokat nem láthatjuk meg, vagy csak nehezen fedezhetjük fel, mert nem tudunk egymásnak oly módon ellentmondani, hogy az érvek terhe csak a gondolatra essen s e közben ne sebezze meg az embert is, azt az embert, aki mérgezett nyilak nélkül is esendő és megsebzett.

Nincs szándékomban összefoglalóval zárni a vitát, mert — a kezdeménye-

zés céljai ellenére — ez a vita nem ad alkalmat összefoglalásra. Bizonyos azonban, hogy a fenti megjegyzések mellett a *Híd* Szerkesztő Tanácsa értékelni fogja a vitát, s minthogy ezt másképpen nem teheti, mint a *Híd* egész údei évfolyamával való összefüggésben, a *Híd* szerkesztője le tudja majd vonni a rá nézve és munkájára nézve érvényes következtetéseket.

B. J.